

YAYED B ü l t e n

Yerel Yönetim Araştırma Yardım ve Eğitim Derneği

www.yayed.org.tr | https://dergipark.org.tr/tr/pub/msydergi | khydergi.com/index.php/pub

KÜNYE

YAYED Bülteni
Sayı: 11

Mayıs- Ağustos 2026
İki ayda bir çıkar
Sahibi: YAYED adına
Prof. Dr. Birgül A. GÜLER

Editör:
Zübeyde ERDOĞAN ÇELİKKİN

Teknik Editör:
Ata Berk KISAOĞLAN

Yayın Kurulu Üyeleri:
Dr. Duygu BANKOĞLU
Ahmet Müfit BAYRAM
Nurten ÇAĞLAR YAKIŞ
Dr. Zübeyde ERDOĞAN ÇELİKKİN
İsmail Serhat SALİHOĞLU
Doç.Dr. Ozan ZENGİN

İletişim:
yayedder@gmail.com
Parayla satılmaz, E-yayındır

Merhaba!

Bültenimizin bu sayısındaki ilk yazıyı değerli hocamız Birgül Ayman Güler kaleme aldı. Yazıda son yıllarda gündemden düşmeyen “yerel yönetimlerde yolsuzluk” konusunun nasıl bir sistem sorunu olduğu ortaya konulmaktadır. İzleyen makalemiz Türkiye Belediyeler Birliği tarafından düzenlenen Kent Konseyleri ve Demokratik Belediyecilik çalıştay ile ilgili. Çalıştay Yönetim Kurulu Üyemiz Dr. Filiz Aydın izledi ve kaleme aldı. Geçen sayımızda “madencilik ve mülksüzleştirme” konusunu ele almıştık. Bu sayıda da aynı konuyla ilgili olarak Yurt Madenciliğini Geliştirme Vakfı’nı ele aldık.

Yerel yönetim yayıncılığına ilişkin kuşakta Dr. Hatice Duygu Bankoğlu yine güzel bir çalışma ortaya koydu. Marmara Belediyeler Birliği’nin “Şehir & Toplum” ile “Kent” dergilerini ele aldı.

Derneğimizin de üzerinde çeşitli çalıştaylar düzenlediği ve yayın çıkardığı “toplumcu belediyecilik” alanında adını sık sık duyduğumuz Osman Özgüven’in yaşamını gazeteci-yazar Gökmen Ulu kitaplaştırdı. Kitap kuşağımızda “Komünist Osman Bir Yerel Devrim Öyküsü” adlı bu kitabı ele aldık. Büyük Zaferin 104. yıl dönümü münasebetiyle son yazımızda tarihimize ve ulu önder Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşlarına saygımızı sunduk.

İyi okumalar dileriz.

On ikinci sayımızda görüşmek üzere.

Zübeyde Erdoğan Çelikkın

İçindekiler

**Yolsuzluk
Soruşturmaları**
Birgül Ayman Güler
Sayfa 2-6

**Kent Konseyleri ve
Demokratik Belediyecilik**
Filiz Aydın
Sayfa 7-9

**Yurt Madenciliğini
Geliştirme Vakfı**
Zübeyde Erdoğan Çelikkın
Sayfa 10-11

**MBB’nin İki Yerel
Yönetim Dergisi**
H. Duygu Bankoğlu
Sayfa 12-13

**Neoliberal Dönemde
Bir Toplumcu
Belediyeci**
Zübeyde Erdoğan
Çelikkın
Sayfa 12-14

**30 Ağustos
Zafer Bayramı**
Ata Berk
Kısaoğlu
Sayfa 17

YAYED’TEN
Sayfa 18-19

**GELECEK SAYIDA
GÖRÜŞMEK
DİLEĞİYLE.
KEYİFLİ OKUMALAR
DİLERİZ.**

YAYED Bülten

Yerel Yönetim Araştırma, Yardım ve Eğitim Derneği Resmî Bülteni

YOLSUZLUK SORUŞTIRMALARI

Türkiye’de toplam 1393 belediye var. Bunların 30’u il genelinde kurulmuş olan büyükşehir belediyesi. Bu belediyeler kapsamında 519 ilçe belediyesi var. Bunlarda il özel idaresi ve köy yok. Büyükşehir kurulmamış olan 51 ilde birer il özel idaresi, 793 ilçe ve belde belediyesi, 18.240 köy var. 1984’te başlayan büyükşehir belediyeciliği çoğaldı ve belediye ölçekleri de mülki sınırlara doğru durmadan genişledi. Belediyelerde başkanların dışında 25.000 kişi belediye meclisi üyeliği koltuklarında oturuyor. İl genel meclisi koltuklarında ise yalnızca 1283 kişi var.

Yerel karar ve yürütme gücü kullanan yaklaşık 30 bin kişiden söz edebiliriz. Bu yönetici grup 2024 yılından bu yana *yolsuzluk suçlamaları ve operasyonları* gibi Türkiye’yi sarsan büyük bir sorun yumağının ağırlığı altında eziliyor.

İçişleri Bakanı 23 Nisan 2026’da şöyle bir açıklama yaptı:

“31 Mart 2024 mahalli idareler seçimlerinden 17 Nisan 2026 tarihine kadar 3309 araştırma ve inceleme yürütüldü. Bunların 1535’i hakkında soruşturma izni verildi. Burada mükerrer dosyalar da var, yani aynı belediye hakkında birden fazla soruşturma söz konusu olabiliyor. Dağılıma baktığımızda 677’si AK Partili belediyelerle ilgili. 371’i CHP’li, 128’i MHP’li, 18’i DEM Partili, 9’u İYİ Partili, 332’si de diğer partilere mensup belediyelerle ilgili. En fazla soruşturma izni verilen belediyeler, AK Partili belediyeler. Yaklaşık toplamın yüzde 44’üne tekabül ediyor.”

Bakan toplam 1393 belediye içinde soruşturma izni verilen belediye sayısını açıklamadı. Dolayısıyla bu izinlerin ne kadarının büyükşehir ne kadarının il özel idaresi çevresine ait olduğu hakkında bilgimiz yok. Öte yandan İçişleri Bakanı tarafından verilen bilgide bu izinlerin sonunda sürecin adli kovuşturma, gözaltı, tutuklama ve kalabalık uzun davalara dönüşme sayıları da yok. Rüşvet ve irtikap suçlusu bulunan ikisi (Keskin ve Yahşihan) AK Partili iken diğerlerinin tümü CHP’li.

Çeşitli kaynaklardan derlenebilen bilgilere göre 2024 seçim döneminde başkan olanlardan bugüne kadar 35 belediye başkanı tutuklandı. Bunların yalnızca 6’sı il özel idareli dünyadan. Bolu, Giresun/Görele, Kırıkkale/Keskin ve Yahşihan, Uşak, Uşak/Eşme. Buna göre adli kovuşturmalar asıl olarak büyükşehirli dünyada yürüdü. Belediyelerin 29’u büyükşehirli dünyadan (2026 Ağustos ayı içinde tutuklu başkan sayısı 40’a çıktı).

Suçlamalar ise *rüşvet almak, irtikap, ihaleye fesat karıştırmak, zimmet, görevi kötüye kullanmak, suç örgütü üyeliği* olarak sıralanmış bulunuyor.

Ülke genelinde toplam 30 bin yerel seçilmiş ağırlığı altında bırakan soruşturmaların çok daha az sayıda belediye ve belediyeci için söz konusu olduğu açık. Üstelik adli kovuşturma aşamasına gelmiş olan süreçlerde yargılamaların asıl olarak ana muhalefet partisinde yoğunlaşmış olması, bu süreçlerde “siyasal amaç güdüldüğü” kuşkusunu da haklı çıkaracak boyutlarda. Belediye başkanlarının, meclis üyelerinin ve belediye üst kademe yöneticileriyle personelinin sabaha karşı evlerinden alınmaları, hasta olanların tutukluluk sürelerini evlerinde geçirmelerine izin verilmemesi, ihbarcılık ve gizli tanıklıklar, tutuklananların yaşadıkları kentte değil başka bir kentte tutulmaları... yurttaşların bağlı oldukları siyasal tarafa göre farklı argümanlarla ama aynı derecede duyarlık gösterilen ve gösterilmesi de gereken durumlar.

YAYED Bülten

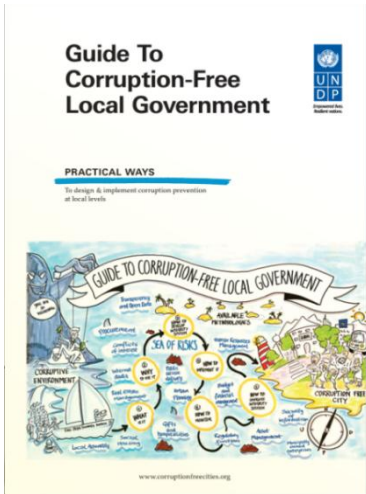
Yerel Yönetim Araştırma, Yardım ve Eğitim Derneği Resmî Bülteni

Bununla birlikte yerel yönetimlerde yolsuzluk konusunun hem Türkiye'yi hem siyasal hesaplaşmaları aşan bir sorun olduğunu görmezden gelmek olmaz. Olayların sıcaklığı bu özelliği örtmüştü olsa da dikkatimizi daha genel ve daha temel nedenleri ortaya çıkarmaya yöneltmenin zamanı çoktan gelmiş bulunuyor. Olayın her türlü partizanlık dışında başka bir yapısal temeli var. Bu temelin adı yaratacağı sorunlar bilinerek katılımcı - şeffaf - hesapverir - etik ilkelere dayanmak diye pazarlanan "yönetişimcilik". Gerçekten hayret verici bir model pazarlaması!

BİRLEŞMİŞ MİLLETLERDEN BİR YOLSUZLUK ANALİZİ

Dünya genelinde belediye yolsuzlukları konulu 2020 tarihli bir literatür taramasında çok sayıda ülkeden "fonların zimmete geçirilmesi, rüşvet talebi ya da kabulü, ihale sahtekarlığı, oy satın alma ya da halkın güvenini sarsacak şekilde hareket etme"nin sayısız örneği veriliyor. Ülkesine göre bu kanalın kara para aklama aracı, organize suç örgütleri ya da mafyatik yapıların açık iktidar kullanmaları... gibi binbir yüzü olduğu bilgisi veriliyor.

<https://icclr.org/2020/09/11/municipal-corruption-a-literature-review/>

Bu yayından iki yıl önce, 2018'de Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), dünyanın dört bir yanından yükselen belediye yolsuzluklarını önlemeyi amaçlayan bir

kılavuz hazırlamıştı. *Guide Corruption-Free Local Government* yani *Yolsuzluktan Arınmış Yerel Yönetimler Kılavuzu*.

<https://www.local2030.org/library/486/Guide-To-Corruption-Free-Local-Government.pdf>

Kılavuzun 7-8. sayfalarında çok açık sözlü bir ilanla *yerel yönetim ekosisteminde birçok yolsuzluk fırsatı var* deniyor. Daha önemlisi, bunun nedenlerinden söz ederken ilk sırayı ademi merkezîyetçilikte yani yerelleşmedeki genişlemeye veriyor. Kılavuzdaki ifadeyle şöyle: "Ademi merkezîyetçilik, artan işlev ve sorumluluk portföyü nedeniyle yolsuzluk fırsatlarını çoğaltır." Daha da ilginç olarak Kılavuz, sanki tüm dünyayı yıllar ve yıllardır piyasacı yerelciliğin her derde deva olduğuna ikna etmeye çalışanlardan biri de yazarların üyesi oldukları Birleşmiş Milletler değilmiş gibi, "hizmet sunumunun müşterilerine yakınlığı yolsuzluk fırsatlarını artırır" bile diyor. Bilindiği gibi "hizmet sunumunun müşterilere yakınlığı" dediği şeyin bir diğer ifadesi "hizmette halka yakınlık" şeklinde dile getirilen şanlı *subsidiarite ilkesinden* başka bir şey değildir. Kılavuz, belli ki ihale işlemleriyle sınırlı bir değerlendirmeye, "yerel paydaşlara yakınlık, yerel yetkililer ve işletmeler arasında daha fazla etkileşime yol açar ve bu da adil satın alma prosedürlerini bozabilir" demektedir. Başka bir deyişle yerellik, piyasada rekabetçi kuralların önüne engel olarak çıkmıştır.

Yine aynı yerde ademi merkezîyetçiliğin yapısal özelliklerine işaret etmek üzere "patronaj ağlarının etkisi, yolsuzluk baskısı için zengin bir elverişli ortam sağlar. Yerel düzeydeki kayırmacılık ve adam kayırmacılık, insan kaynakları konusundaki kararları etkileyebilir" saptamalarını okuyoruz. Kılavuza göre yönetsel işlemlerin karmaşıklığı, çokluğu ve denetimin dağınıklığı nedenleriyle yetkililerin kötüye kullanılması söz konusu-

YAYED Bülten

Yerel Yönetim Araştırma, Yardım ve Eğitim Derneği Resmî Bülteni

dur. Yerel birimlerin uzman iş gören eksikliği eskiden beri bilinir. Piyasacı yerelciler şimdi çok sürprizmiş gibi “uzmanlık gerektiren görevlerde yetkin personelin potansiyel eksikliği düşük performansa neden olabilir”

türü saptamalar yazıyorlar. Nihayet denetim sorunu için “dış paydaşların gözetimi, kapasite sınırlılıkları ve yerel patronaj ağlarının varlığı nedeniyle zayıf olabilir.” denmektedir.

BM ANALİZİNİN ANLAMI

Birleşmiş Milletlerin kuruluşları, 1980’li yıllardan beri, küreselcilik siyasetinin başlıca kurucusu ve taşıyıcısı olmuştur. UNDP’si, IMF’si, Dünya Bankası ve diğer yan örgütleriyle, dünyaya merkezîyetçiliğin zararlarına karşı ademi merkezîyetçiliğin, diğer deyişlerle, Türkçeye hizmette halka yakınlık diye çevrilen subsidiarite yani yerelciliğin ne kadar güzel bir yol olduğunu propaganda ediyordu. Bu uğurda Kent Konseyleri kurulmasını önermiş, bunları fonlamıştı. 21. Yüzyıl için *Yerel Gündem 21* adını verdiği programı geliştirmişti. Dünyanın dört köşesinde toplantılar yapmış, elindeki araçlarla devletleri bunları yaşama geçirmeye zorlamıştı. O zamanlar bu dayatmalarına karşı eleştiri olarak yöneltilen ne varsa şimdi hepsini kabul etmiştir. Ne var ki 2018’de yazdırdığı Kılavuz’a bakılırsa, durumun sorumluluğunu hiç üstüne alır gibi bir hali yok.

Belediyelerde yolsuzluk sorununu yerel yönetimlerin “uzman personel yetersizliği”ne ve ihalelerdeki yolsuzlukları belediyelerin yönetim kapasitesindeki yetersizliklere bağlamak, nereden bakılsa, sorumsuzluk örnekleridir. Yerel iktisadi-ticari çıkar yumaklarından ve patronajdan şikayetleri ise ayrı bir hayret konusudur. Yerli ya da yabancı olsun tüm şirketlere açık ihale sistemlerini kendileri önermemiş gibi, imtiyaz sözleşmelerini idari alandan ticaret alanına taşınmasını kendileri istememiş gibi, şirket gibi çalışan belediyeler kurulmasını teşvik etmemiş gibi... Fakat bir noktayı doğru anlamamızda yarar var. Birleşmiş Milletlerin durduğu yerden bakan birinin patronajdan veya ihalelerde rekabetin tıkanmasından söz etmesi, yerel ölçekteki esnaf-tüccar-girişimcinin küresel ölçekteki şirketler karşısında sahip olduğu konum üstünlüğü sayesinde küresel dev şirketlere engeller çıkarma gücüyle ilgilidir.

Görülüyor ki, devleti merkezîyetçilikten alıkoyup ademi merkezîyetçilik ilkesine göre yeniden kurmak ve bunu piyasa ilkelerine göre işletmek üzere yapmak, yalnızca devletin merkezi ve yerel parçaları arasında görev-yetki paylaşımı yapmak anlamına gelmiyor. Bu paylaşım, uluslararası örgütlerin ağzında “paydaş” olarak dile gelen şirketler dünyasının pay kapma savaşıyla da ilgilidir. Küreselci piyasacılık, ademi merkezîyetçilik kutsamasında kendisi için de yanlış hesaplar yapmış, neden olduğu büyük çözülme kendisine de yaramamış görünüyor.

Küreselci piyasacılık, ademi merkezîyetçilik kutsamasında kendisi için de yanlış hesaplar yapmış, neden olduğu büyük çözülme kendisine de yaramamış görünüyor.

Buna karşın, Birleşmiş Milletler kuruluşunda söz sahibi olduğu son sistemde kabahat bulmuyor. İş “ahlakilik” diye sunuyor. Öngördüğü çözüm, mevcut işleyiş olduğu gibi devam ederken yeni bir sözde yönetim modeli uygulansın önerisinden ibaret. Bu parlak fikre “*dürüstlük yönetimi -integrity management*” adı verilmiş durumda. YAYED Bülten No. 6’da bu modelin ne olduğunu kaleme almıştık.

YAYED Bülten

Yerel Yönetim Araştırma, Yardım ve Eğitim Derneği Resmî Bülteni

BU PATLAMA “YÖNETİŞİM” DENEN MODELİN SONUCUDUR

Devlette/belediyede patlayan balon, orada değil piyasada şişirilmiştir.

Nasıl?

Liberalizmin yolsuzluk ile ilgili varsayımı basittir: *Ne kadar çok düzenleme yaparsan, o kadar çok yolsuzluk olur; düzenlemeleri kaldır yolsuzluktan kurtul.* Düzenleme, yasa yapmak ya da yönetmelik çıkarmak yoluyla kural koymak demektir; bu işlemleri devlet kurumu yapar. Yani liberalizm bu basit ilke-siyle bize *daha az devlet daha çok piyasa* der. Ona göre piyasada ‘iktidar’ ya da ‘otorite’ yoktur. Piyasa, insanların gereksinmelerini değiş-tokuşun doğal yolunda kendiliğinden en iyi şekilde karşılamalarını sağlar. Yeter ki devlet denilen ‘leviathan’ insanları serbest bıraksın. Bu serbestlik, liberalizme göre özgürlük anlamına gelir, toplum yelkenlisi buradan demokrasi sularında yüzecektir.

Batı dünyası bu akıl yürütmeyi yüceltirken aynı zaman diliminde sömürgecilik de dolu dizgin yükselmiş, serbestiyetçi-demokratik birkaç Batı ülkesi dünyayı talan etmeye girişmişti. Büyük talanı, serbestiyetçi liberalizmin kendi ülkelerinin devletleri ve devlet şirketleri, kilisenin katolik ve protestan tari-katlarından aldıkları desteklerle yönetti. Ama ne ilginçtir ki, yüzyıllara yayılan bu özellik liberalizmin sözde *daha az devlet – daha çok piyasa* ilkesinin üzerine bir nebze olsun gölge düşürmedi. Liberalizm “neo” ön takısıyla kendini yeniledi ve geliştirdi; aynı tekerlemeyi 21. yüzyıla doğru *küreselleşme* adı altında bir kez daha şahlandırdı.

Bizim yaşadığımız dönemde yeni liberaller eski sözlerini inatla sürdürdüler. Daha az devlet için, en başından beri söyledikleri gibi, yine ademi merkeziyetçi oldular. Avrupa’da, Katolik Kilisesi’nin tüm dünya için 19. yüzyılın sonunda önerdiği *subsidiarite (yereellik) ilkesini*, Avrupa Birliği’nin 1993 tarihli Maastricht Anlaşmasına koydular. Avrupa Konseyi eliyle 1985’te imzaya açılan Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı’nın ilgili maddesini buna göre yeniden ele alıp “bu *subsidiarite* anlamına gelir” dediler. Ardından hem Birlik ülkelerini hem Birlik üyesi olmayıp Konsey üyesi olanları ademi merkeziyetçilik yönünde yapılanmaya zorladılar. *Daha az devlet* adına devletin elindeki malı-mülkü, yetki ve ayrıcalığı özel sektöre *devret-özelleştir*, ne olduğu çok tartışmalı sivil toplum örgütlerine *terket -sivilleştir*, devlette kalanları merkezden yerele bırak *-yerelleştir* politikasını dayattılar. Devletler merkezi yetkilerinin bazılarını uluslararası örgütlere bırakırken, bazılarını hem taşra birimlerine ama asıl olarak mahalli -yerel yönetimlere devretmeye zorlandı. Onlara göre *daha az devlet* için yerel, merkezi idareden daha iyiydi.

Dünya genelinde seferberlik yaşandı. Gelişmiş ülkeler de azgelişmişler de özgürlük – demokrasi adına “daha az devlet” yolunda merkeziyetçilik yerine ademi merkeziyetçilik ilkesine göre yeniden düzenlendi. Gerçekten de düzenlendi. Belki yeni liberalizmin istediği ölçüde mesafe alınamadı ama devletlerin işleyişinde büyük değişiklikler oldu. Elbette her ülkede farklı düzeylerde.

YAYED Bülten

Yerel Yönetim Araştırma, Yardım ve Eğitim Derneği Resmî Bülteni

PATLAYAN PİYASACI ADEMİ MERKEZİYETÇİLİKTİR

Devleti *ademi merkezîyetçilik*, Avrupa deyişiyle *subsidiarite*, günümüz Türkçesiyle *yerelleşme* yönünde zorlamaların sonucunda yerel yönetimlerin yetki ve hareket alanı genişledi.

Yerel yönetimlerin ulusal bütçeden aldıkları paylar arttı. Yabancı kurumlarla ilişkiye geçip borçlanma, tahvil çıkarma, mali transferler gerçekleştirme olanaklarına kavuştular. Hizmetleri ‘bedava’ ya da maliyeti karşılığı kârsız sunma ilkesi kaldırılıp fiyatlandırma usulü benimsenince, yerel mali kaynaklar da arttı. Bunu küçümsememek gerekir, Türkiye’de 1981’e kadar belediyeler suyu maliyet+*ençok* %10’u kadar kârla satmak zorundayken, o tarihte kuralın maliyet+*enaz* %10 kârla satmak şeklinde değiştirilmesi devasa bir işti. Devlet toprakları belediyelere transfer edildi, kendi sahip oldukları toprakları piyasa kurallarına göre tasarruf etme yetkisi verildi. En önemlisi yerel toprakların imarına bağlı ranta karar verme yetkisi, başka hiçbir makamın izni ya da onayı gerekmeden, yerel yönetimlere bırakıldı. Belediye imar planlarının merkezi kurumlarca onaylanması usulü kaldırıldı; böylece belediyeler imar planlarını istedikleri gibi yapıp değiştirme yetkisine kavuştular. Bu aynî ve nakdî zenginliğin yönetimi, iş görme usullerinin “devlet gibi değil şirket gibi” yönetmek tercihi yönünde değişmesiyle tam anlamıyla serbest bırakıldı. Hatta merkezi yönetim, daha doğrusu siyasal iktidarlar “şirket gibi” belediyeler yaratmayı sağlama bağlamak için “norm kadro uygulaması”na sarıldılar. Belediyelere sınırlı sayıda memur alınması, memur ve işçi personel sayısının sınırlandırılması, böylece işlerin emanet usulüyle değil, ihale usulüyle piyasaya gördürülmesi güvence altına alındı. İhaleler, yani belediyelerin mal ve hizmet alımları çeşitlendi ve alanları genişledi.

Liberalizmin çocukluk çağındaki düstur, 21. yüzyıla doğru gidilirken bir milim farklılaşmadan böyle yaşandı.

Aynı anda, belediyelerin merkezi yönetimle ilişkilerini belirleyen anayasal idari vesayet kurumu, Avrupa Birliğinin raporlarında en çok eleştirilen konulardan biri oldu. Ülkemizde, çocuklara ve yetmezlik sergileyen erişkinlere uygun görülen vasilik benzeri bir şeyin yerel yönetimlere reva görülmesi zaten uzun yıllardır eleştiriliyordu. Sonuçta, 2005 yılında yenilenen belediye

Ademi merkezîyetçi yeniden yapılanmanın sürpriz olmayan zararları, köklü idari vesayet kurumunun doğru bir şekilde uygulanmasıyla en aza indirilebilirdi.

yasalarında idari vesayet kurumu adeta iş görmez oldu. İdari vesayet anayasada dursa da yasalardan silindi. Yasalara bunun yerine belediyelerin “idari ve mali özerk” kurumlar oldukları yazıldı. Tartışmasız biçimde dış dünya siyasetlerinden kaynaklanan ve ülkemizde sancılı olsa da yaşama geçirilen ademi merkezîyetçi yeniden yapılanmanın sürpriz olmayan zararları, köklü idari vesayet kurumunun doğru bir

şekilde uygulanmasıyla en aza indirilebilirdi. Olmadı.

Yolsuzlukların artması ve kontrol edilemezliği, piyasacı ademi merkezîyetçiliğin, yani yerel düzeyde devasa kamu kaynaklarına piyasa kurallarına göre hükmetme sisteminin sonuçlarından biridir. O nedenle, yerel yönetimlerde yolsuzluk sorununu “etik kılavuzlar”la, “dürüstlük yönetimi” gibi fantezilerle çözmek mümkün değildir.

Artık 50 yıllık bir geçmişi olan küreselciliğin her tarafından patlayıp çöktüğünü kabul etmek ve devleti merkezi – yerel parçalarıyla, iktisadi – sosyal kollarıyla büyük reform sürecine sokmak gerekir. Sorunumuz kişileri de partileri de ahlak kılavuzlarını da aşmış genel bir yönetim sistemi sorunudur. **[Birgül Ayman Güler]**

YAYED Bülten

Yerel Yönetim Araştırma, Yardım ve Eğitim Derneği Resmî Bülteni

BİR TOPLANTI NOTU **KENT KONSEYLERİ VE DEMOKRATİK** **BELEDİYESİ ÇALIŞTAYI**

15 Haziran 2026'da Ankara'da, Türkiye Belediyeler Birliği (TBB), Kent Konseyleri Yönetmeliği'nin yürürlüğe girişinin 20. yılı vesilesiyle "Yönetmeliğin 20. Yılında Kent Konseyleri ve Demokratik Belediyecilik" başlıklı bir çalıştay düzenledi.

Çalıştaya Odunpazarı Belediye Başkanı, Türkiye Kent Konseyleri Birliği Başkanı, Türkiye Kent Konseyleri Platformu Başkanı, Eskişehir, Alanya, Tokat, Çankaya, Tarsus, İstanbul ve diğer kent konseyi başkanları ve temsilcileri, belediye meclis üyeleri, akademisyenler ve sivil toplum temsilcilerinin katıldılar. Çalıştay sonuçlarına ilişkin genel değerlendirme ise Prof. Dr. Ruşen Keleş tarafından yapıldı.

Çalıştayın sonuçlarına geçmeden önce, Kent Konseylerinin önemini vurgulamak için mevzuattan iki maddeyi buraya almak istiyorum:

Kent Konseyi Yönetmeliği Madde 1:

"Bu Yönetmeliğin amacı; kent yaşamında, kent vizyonunun ve hemşehrlik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım, yönetim ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışan kent konseylerinin çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir."

Belediye Kanunu'nun 76. Maddesi:

"(...) Belediyeler kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasi partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar. Kent konseyinde oluşturulan görüşler belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilir. Kent konseyinin çalışma usul ve esasları Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir."

Katılımcıların, sorunların tespiti ve çözüm önerilerinin geliştirilmesi açısından yararlı olduğunu ifade ettikleri çalıştayda yerel demokrasi, katılım ve yönetim konulu oturumlarda; kent konseylerinin yerel demokrasi, katılımcılık ve yönetim alanlarında üstlendiği roller değerlendirilirken, özellikle yerel uygulamalarda karşılaşılan sorunların tespit edilmesi, çözüm önerilerinin geliştirilmesi ve iyi uygulama örnekleri sunuldu.

Sivil toplumun yerel yönetime katılabilmesinin aracı olan kent konseylerinin, Türkiye genelindeki 1400 belediyeden yaklaşık 400 belediyede kurulabildiği ifade edilmiştir. Ancak, bu kent konseylerinin kaç tanesinin aktif olduğu bilinmemektedir. Alt meclislerinin olup olmadığı, kaç toplantı yap-

YAYED Bülten

Yerel Yönetim Araştırma, Yardım ve Eğitim Derneği Resmî Bülteni

tıkları, toplantı katılımcı sayıları gibi birçok veri aslında mevcut kent konseylerinin ne düzeyde aktif olduklarına ilişkin temel kriterlerdir.

Yeni nesil kent konseylerinin katılımcı, politika yapıcı, tamamen gönüllü ve belediyeler tarafından karar süreçlerine dahil edilebilecek bir yapıya dönüştürülmesi talep edilmektedir.

Kent konseylerinin bir kariyer basamağı ya da siyasi partilerin yan kuruluşu olup olmadığı tartışmaları yapılmış olsa da Eskişehir’de birçok belediye başkanının da Ayşe Ünlüce (Kadın Meclisi Gönüllüsü), Kazım Kurt (Kent Konseyi Başkanı) ve Ahmet Ataç (Kent Konseyi Başkanı) gibi kent konseylerinde aktif çalışarak belediye başkanı seçildiği örnek verilmiştir.

Kent konseylerinin gönüllü sivil toplum kuruluşu değil aslında zorunlu kuruluşlar olduğu ifade edilerek tam anlamıyla sivil ve gönüllülerden oluşması gerektiğine vurgu yapılmıştır. Bu haliyle Sivil Toplum Kuruluşları’nın da ne kadar sivil olduğu tartışmalarına yer verilirken; hemşeri dernekleri, tarikat ve cami dernekleri, zorunlu üyelik sistemi olan odalar, baroların da sivil toplum kuruluşu olarak kabul edildiği bir sistemde, kent konseylerinin sivil ve gönüllülüğünün tartışmaya açık olduğunun altı çizilmiştir.

Bu yaklaşımlarla kent konseylerinin yapısal bir değişikliğe gitmesi önerilmiş ve gerçekten sivil ve gönüllülerin katılabileceği bir sistemin kurulması gerektiği belirtilmiştir.

Odunpazarı Belediye Meclisi’nde İlçe kent konseyi başkanının bir makamı ve söz hakkının olduğu, mahallelerden gelen objektif ve nitelikli talepleri, önerileri belediye meclisi gündemine iletebildiğinin altı çizilmiştir. Mahalle meclislerinin tanınırlığının yüksek olduğu yazılı talepte bulunabildikleri ve belediye birimlerinin de bu taleplere önem vererek yazılı cevap verdikleri ifade edilmiştir.

Odunpazarı’nda kent konseyleri tarafından düzenlenen hiçbir etkinliğin yürütülmesine belediye dahil olmamakta, tüm süreçler kent konseyleri tarafından yürütülmektedir.

Ancak bazı belediyelerde kent konseyleri ile belediye başkanları arasında birtakım anlaşmazlıkların olduğu, bakış açısı farklılıkları nedeniyle birçok ilçede kent konseylerinin faaliyetlerini sürdürme konusunda tikanıklık yaşadıkları ifade edilmektedir. Burada sözü edilen şey politika farklılıkları veya bakış açısı farklılıklarıdır.

Kent konseylerinin yaşadıkları bu sorunların bir koordinasyon kurum olarak Türkiye Belediyeler Birliği çatısı altında çözülebileceği bu anlamda katılımcıların sürece dair bir umut taşıdıkları ifade edilmiştir.

TBB çatısı altında düzenleyici bir kuruluş olarak yaptırımı olacak, Kent Konseyleri Masası kurulması önerilmiştir.

Türkiye Kent Konseyleri Platformu ve Türkiye Kent Konseyleri Birliği kurumları arasında kent konseyleri açısından görüş ayrılıkları bulunduğu ifade edilirken, özellikle Türkiye Kent Konseyleri Platformunun yönetiminin oluşumda merkezi yönetim temsilcilerinin olması idari vesayet

YAYED Bülten

Yerel Yönetim Araştırma, Yardım ve Eğitim Derneği Resmî Bülteni

olarak değerlendirilerek, bu iki ana kuruluşun tüm örgüt yapısının gönüllülerden oluşması gerektiği ifade edilmiştir.

Kent Konseyi Birliği Başkanı, gönüllülük kavramı üzerinde durarak, gelecekte devleti sivil toplumun yöneteceğini gösteren ağların oluştuğunu ve gelişmiş ülkelerde katılımcı demokratik yerel yönetim modelinin hâkim olduğunu ifade etmiştir.

Günümüzde aktif kent konseylerine, sahadan gelecek nitelikli bilgiyle birlikte, kentsel dirençlilik, şehir planlamaları, yapılaşma, strateji belgesi oluşturma gibi faaliyetlerin yürütülebilmesi için daha çok ihtiyaç duyulduğu ifade edilmiştir.

Genel seçimlerde %10 baraj altında kalan partilerin belediye meclis üyesi çıkaramaması nedeniyle bu partilerin temsilcilerinin kent konseylerinde yer alması, yönetim kademesinde sözlerinin olabilmesi, demokratik yönetime katılım açısından çok önemli olduğu vurgulanmıştır.

Ayrıca mahallelerde oluşan mahalle meclisleri, seçim güvenliği, deprem ve pandemi gibi toplumsal olaylar sonucunda kendiliğinden bir araya gelen toplulukların, bu oluşumlarını mahalle sorunları üzerinden sürdürmek istemeleri ile bu yöndeki faaliyetlerinin kent konseylerinin meclis etkinlikleri ile birleşmesinin önemine dikkat çekilmiştir.

Çalıştayda, belediye başkanlarının, belediye yönetimlerinin ve Türkiye Belediyeler Birliği'nin ve bu oluşuma güç ve destek verebilecek tüm yapıların bir araya gelerek yerel yönetimde söz sahibi olmalarının doğru ve iyi hizmetin üretilebilmesi için gerekli olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca sivil, katılım, katılımcı bütçe, mahalle dayanışması, okul aile birlikleri üzerinden örgütlenme, katılım kültürünün gelişmesi, topluma doğru hizmetin verilmesi, çok aktörlü, ortak akıl ve uzlaşma kültürü gibi konular üzerinde durulmuştur.

Çalıştayda öne çıkan önerileri kısaca şu şekilde özetleyebiliriz:

- Kent konseylerinin yapısının daha gönüllülük temelli hale getirilmesi,
- Kent konseylerinin etkinliğini ölçebilecek ulusal bir izleme sisteminin kurulması,
- Türkiye Belediyeler Birliği bünyesinde bir "Kent Konseyleri Masası" oluşturulması,
- Mahalle meclislerinin güçlendirilmesi,
- Kent konseyi görüşlerinin belediye karar süreçlerine daha etkin biçimde yansıtılması,
- Katılımcı bütçe ve ortak akıl mekanizmalarının yaygınlaştırılması,
- Kent konseylerinin siyasi yapılardan bağımsızlığının korunması.

Sonuç olarak çalıştay, kent konseylerinin yerel demokrasinin ve katılımcı yönetişimin önemli araçlarından biri olduğunu bir kez daha ortaya koymuştur. Kent konseylerinin yaygınlaştırılması, etkinliklerinin izlenmesi ve belediye karar süreçleriyle daha güçlü ilişkilendirilmesi yönündeki talepler, yerel yönetimlerin geleceğine ilişkin ortak beklentiler olarak öne çıkmıştır. Bu yönüyle çalıştay, mevcut sorunların tartışıldığı bir platform olmanın ötesinde, kent konseylerinin geleceğine ilişkin yeni arayışlara ve çözüm önerilerine de zemin hazırlamıştır **[Filiz Aydın]**.

YAYED Bülten

Yerel Yönetim Araştırma, Yardım ve Eğitim Derneği Resmî Bülteni

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI

Yurt Madenciliğini Geliştirme Vakfı 1986 yılında madencilikle ilgili tüm kamu kurumları, kamu üniversiteleri, mühendis odaları ve ilgili işçi ve işveren sendikaları tarafından kurulmuşken, geçen yıllarda kamusal niteliğini kaybetmiştir. Madenciliğin doğanın tahribi ve halkın mülksüzleştirilmesi pahasına gelişmesine paralel olarak Vakıf da nitelik değiştirmiştir. 2026 yılı itibarıyla 40. yaşını kutlayan vakfın tüzel kişi mütevelliyelerinin sayısı 25'e ulaşmıştır. Bunlardan 10'u anonim şirket, birkaçı madencilikle ilgili kamu kurumu ile mühendis odaları ve birkaçı da Maden İhracatçıları Birliği gibi işveren örgütleridir. Şirketler Alser Madencilik A.Ş., Ant Group A.Ş., Bilfer Madencilik A.Ş., Ciner Grubu, Dedeman Madencilik A.Ş., Ersel Ağır Makine A.Ş., Eti Bakır A.Ş., İbrice Madencilik A.Ş., Eti Maden ve İmbat Madencilik A.Ş.'dir. Yıllar içerisinde Maden İşçileri Sendikası mütevelli heyetten çıkarılmış Maden Sanayi İşverenleri Sendikası ise yerini korumuştur.

Yöneticilerinin açıklamasına göre vakıf "ülke madenciliğinin geliştirilmesi ve ekonomiye en üst düzeyde katkı sağlanması için ilgili kuruluşlarla birlikte politikalar ve stratejiler oluşturmakta ve bu doğrultuda her türlü çalışmayı yapmaktadır. Dijital dergileri Sektörmaden Ocak-Mart 2026 döneminde 98. sayısına ulaşmıştır. Vakıf hemen her yıl madencilikle ilgili ulusal ve uluslararası sempozymlar düzenlemekte veya katılmaktadır.

Vakıf maden işverenleri adına lobi çalışmalarını yürütmektedir. Bunun için basın yayın organlarında sık sık görünmektedir. Ekonomim gazetesiyle yapılan bir söyleşide "madencilik ile cari açığın kapatılabileceğine ilişkin stratejik plan" çalışmasından söz edil-

Fakir köylü Hatçe kadına
Irgat Süleymana düşman

Nazım Hikmet'in "Onlar ümidin düşmanıdır sevgi-
lim" dizesiyle başlayan unutulmaz şiirinden.

mektedir. Vakıf başkanı Türkiye'nin 2022 yılında başta altın, alüminyum, bakır, demir-çelik, kurşun-çinko, kömür ve ham petrol olmak üzere yaklaşık 98 milyar dolarlık ithalat yaptığını, bu rakamın cari açığa eş değer olduğunu belirtmiş ve Türkiye'nin doğal kaynaklarının rayiç değerinin 3,5 trilyon dolar olarak hesaplandığını eklemiştir. Bu açıklamalarla doğaya ve insana düşman, vahşi madencilığe gerekçe yaratılmaya çalışılmaktadır. Vakfın televizyon programlarına katılımı özellikle dikkat çekmektedir. Habertürk ve Bloomberg HT'nin vakıf mütevelli heyetinde yer alan Ciner Grubu'na ait olduğu dönemde bu televizyonlarda düzenli olarak program yapılmıştır. Bloomberg HT'deki "Yaşam ve Maden" adlı program Ocak 2024 ayına kadar yayımlanmıştır. Bunun dışında Cem Tv, tvnet, Tv 100, ekoTürk ve KRT Tv programlarında Yurt Madenciliğini Geliştirme Vakfına yer vermiş kanallardır. Programlarda halkın geçim kaynağı olan tarımsal üretimin yerine madenciliğin geçirilmesi yönünde propaganda yapılmaktadır. O madencilik ki Afrika'da tarımı bitirmiş, açlığa yol açmış ve halkını yoksullaştırmak pahasına emperyalizmi beslemiştir.

Vakıf maden üretimini sınırlandıran engellerin kaldırılması için stratejiler geliştirmektedir. Danışma Kurulu toplantılarının en önemli konusu strateji geliştirmektir. 2012 yılında yapılan Danışma Kurulu toplantısına katılanlardan bazıları dikkat çekmektedir. O dönemde toplantıya Ciner Grubu, Soma Kömür

YAYED Bülten

Yerel Yönetim Araştırma, Yardım ve Eğitim Derneği Resmî Bülteni

İşletmeleri A.Ş. ve İmbat Madencilik A.Ş. ile birlikte 2016 sonrasında FETÖ üyeliği nedeniyle Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna alınan Koza Altın da katılmıştır. Vakfın internet sitesine göre son Danışma Kurulu toplantısı Kasım 2021’de yapılmıştır. Bir profesör tarafından yapılan sunum “Maden hukukunda kamulaştırma ve orman izinleri sorunları: yasal durum, yargı kararları ve çözüm önerileri” başlığını taşımaktadır. Bu yazıda da dikkat çekilen ve madenciliğin lehine olan değişiklikler çeşitli yasal düzenlemelere konu olmuştur. En son TBMM’de kabul edilen ve 24/7/ 2025 tarih ve 32965 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 7554 sayılı yasa yenilenebilir enerji yatırımlarını hızlandırmayı ve madencilik faaliyetlerini kolaylaştırmayı hedeflemektedir.

7554 sayılı torba kanunla madencilik mevzuatında köklü değişiklikler yapılmıştır. Çevreyle uyum teminatı çıkarılmıştır. Madenciliğin geliştirilmesi için izin süreçleri kolaylaştırılmış, Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) raporu düzenlenmesi için üç aylık süre öngörülmüş ve kurumların bu sürede rapor düzenlememesi halinde ÇED izni verilmiş sayılmıştır. Stratejik ya da kritik olarak sınıflandırılan madenlere yönelik önemli yetkiler ve ayrıcalıklar getirilmiştir. Söz konusu madenlerin bulunduğu alanlarda devlet acele kamulaştırma yoluna gidebilecektir. Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü’ne (MAPEG), devlet ormanlarında faaliyet yürütülmesi için 24 aya kadar bedelsiz izin verilebilecektir. Bu alanlarda orman izni alınmışsa, ÇED sürecinde ayrıca görüş alınması gerekmeyecektir. Özel arazide bir enerji ya da maden şirketinin çalışmaya başlaması için acele kamulaştırma yapılabilecektir. TEMA Vakfı raporunda “yatırımcıların karşılaştığı arazi temin sorunlarını çözmeyi amaçlarken, istisnai bir yöntem olan acele kamulaştırma yetkisini olağan bir prosedüre dönüştürerek halkın mülkiyet hakkını, itiraz yollarını devre dışı bırakmaktadır” de-

nilmektedir. Çok önemli bir değişiklik de ÇED kararı beklenmeden yatırımcıların arazi edini mi, orman izni ve arazi vasfı değişikliği işlemlerini yapabilmesidir. “Çevreyle uyum teminatı veya bedeli” yerine de “rehabilitasyon yükümlülüğü” getirilmiş ve bu yükümlülük ruhsat bedeliyle sınırlandırılmıştır. Sektörmaden Dergisi’nin 96. sayısında yasayı olumlu ama yetersiz bulan bir değerlendirme yer almaktadır.

Madensektör Dergisi’nin 98. sayısında kuruculardan Hayrettin Elmas Vakfın 40. kuruluş yılı dolayısıyla bir yazı kaleme almıştır. Yazıda “... Sektörün karşı karşıya olduğu sorunlar, hazırlanmakta olan kanunlar ve yönetmelikler, yatırım ortamı ve madenciliğin geliştirilmesine yönelik öneriler bu toplantılarda tartışıldı. Toplantılarda dile getirilen görüşler ve sektörün talepleri bürokratlar aracılığıyla ilgili kurumlara iletildi” denilmektedir. Yazarın belirttiği gibi madencilik mevzuatını önemli ölçüde değiştiren Temmuz 2025 tarihli kanun Vakfın taleplerine yanıt niteliğindedir. Hızlandırılan ruhsatlandırma işlemleriyle ülkemiz topraklarının yüzde 70’inden fazlası madencilğe açılmıştır. Nihayetinde yazının başlığında belirtildiği gibi doğaya ve halka düşmanlıkla hazırlanan bu “çorbada” YMGV’nin “çok tuzu olmuştur” [Zübeyde Erdoğan

Çelikkın].

MARMARA BELEDİYELER BİRLİĞİ'NİN İKİ YEREL YÖNETİM DERGİSİ “ŞEHİR & TOPLUM” VE “KENT”

Marmara ve Boğazları Belediyeler Birliği, 1975 yılında başta Marmara Denizi'nin kirliliği olmak üzere çevre sorunlarına çözümler üretme yolunda yerel yönetimlerin işleyişinde birlikte hareket etmek için Marmara Denizi'ne ve Boğazlara kıyısı bulunan 45 belediyenin girişimiyle İzmit merkezli olarak kurulmuştur. Türkiye'de bölgesel ölçekte kurulan ilk birliktir. 2009 yılında Marmara Belediyeler Birliği (MBB) adını almıştır.¹

Marmara ve Boğazları Belediyeler Birliği, Marmara bölgesinin birçok sorununun Türkiye ile ortak nitelikte olması kabulüyle bu sorunların çözümü noktasında Marmara Denizi'ne kıyısı bulunan şehir, kasaba ve köylerin koordinasyonunun gerekliliğini bir görev olarak benimsemişti. Birliğin *“bu görevleri yerine getirmesine katkıda bulunmak, birlik üyelerini düşün ve haber yönünden koordine etmek için bir yayın organını, yayın alanına çıkarması da salt bir zorunluluk”* olarak ifade bulmuştur.² Böylelikle Birlik daha kurulduğu ilk yılda “Marmara ve Boğazlar Dergisi” ile yayıncılığa adım atmıştır. 1970'lerden 2019'a dek sırasıyla Belediyeler ve Kent Sorunları Dergisi, MBB Haber Bülteni, “Birlik” Dergisi, MBBB Dergisi, Marmara Life gibi süreli yayınlarla kente ve yerel yönetimlere dair konuları işlemiştir. Özellikle *Marmara ve Boğazlar Dergisi*'nin ve *Belediyeler ve Kent Sorunları Dergisi*'nin dönemin yerel yönetimler dinamizmini izlemek açısından ayrıca incelenmesi gerekir.³

Günümüzde yayıncılık faaliyetlerini MBB Kültür Yayınları çatısı altında sürdüren birlik, bu alandaki hedefini *“Rehber nitelikli kitaplar, dergiler ve raporlar aracılığıyla yerel yönetimlerin vizyonunu güçlendirmek için öncü bir rol üstlenmek”* olarak ortaya koymuştur. Kentsel dönüşüm, çevre koruma, göç, afet yönetimi gibi konularda kaynaklar sunma, paydaşlara bilgi sağlayarak kent ve yerel yönetimlere dair meselelerde içgörüler oluşturmak bu faaliyetlerin başlıca amaçlarıdır. Birlik, yayıncılık faaliyeti kapsamında “yerel yönetimlerin tüm alanlarında güncel bilgi ve başvuru kaynağı” olma anlayışı ile bu alanda kaliteli ve bilimsel açıdan değerli yayınlar üretmeye yöneldiklerini⁴ belirterek kapsamlı bir yayıncılık iddiası ortaya koymaktadır. Bugün, “Şehir & Toplum” ve “Kent” olmak üzere iki dergi MBB bünyesinde aktiftir.

¹ Marmara Belediyeler Birliği, <https://www.marmara.gov.tr/tr/biz-kimiz>, e.t. 20.06.2026

² Derginin ilk sayısında dönemin Kocaeli Valisi Ertuğrul Ünlüer'in “İlk Adım” *Sorunlarımızın Çözümüne Doğru* başlıklı Giriş yazısı için bkz. Marmara ve Boğazlar Dergisi, Yıl:1, Sayı: 1, Ağustos, 1975, s.1.

³ Söz konusu gereklilik, izleyen bülten yazılarında incelenecek olup, bu yazıda öncelikle MBB'nin günümüz dergi yayıncılığına dair genel hatların ve dergilerinin sunulması amaçlanmıştır.

⁴ <https://mbbkulturyayinlari.com/hakkimizda>

YAYED Bülten

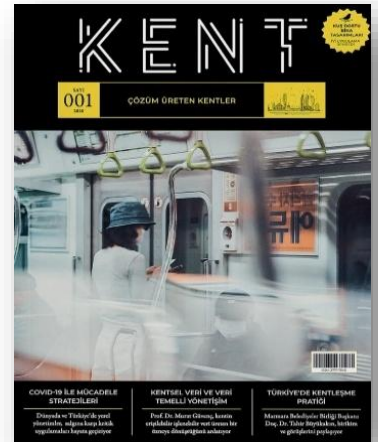
Yerel Yönetim Araştırma, Yardım ve Eğitim Derneği Resmî Bülteni

“Şehir & Toplum” Dergisi, 2014 yılında yayın hayatına başlamıştır. Türkiye’deki kentli nüfus artışı nedeni ile kente dair konuların işlendiği nitelikli yayınlara olan ihtiyaç derginin ortaya çıkışında temel nedendir. Dergi, başlangıçta akademik bir yayın olma iddiası taşımamakla birlikte kente ve yerel yönetimlere dair konuların kısa, anlaşılır ve bilimsel bir bakış açısı sunulmasına yönelmişti. Bu durum derginin ilk sayısında “ilgili literatüre mütevazı bir katkı” olarak tarif edilmiştir.⁵ Bugün 33 sayıya ulaşan dergi mütevazı bir katkının ötesine geçmiş, farklı konu ve temalarla kapsamlı bir yayın haline gelmiştir. İlk üç sayısında İstanbul, Bursa ve Edirne olmak üzere üç kentin kent tarihini ayrı sayılarda sayfalarına taşıyarak kentleri sosyoloji, mimari ve edebiyat gibi farklı alanlarıyla sunmayı amaç-

lamıştır. 2016 yılından itibaren ise göç, kültürel miras, afetlere dirençli kentler, atık yönetimi, Covid-19 ve kentsel sağlık, veri yönetimi, Marmara Denizi’nde müsilaj, belediyelerde mali yönetim, mekansal stratejik planlama gibi birçok farklı temalar ile sayılar çıkarmıştır. Uluslararası Şehircilik Forumları ve Konferansları temalı sayısı ise bu alanda yapılan Marmara Uluslararası Kent Forumu, Birleşmiş Milletler Habitat Toplantıları, Moskova Kent Forumu, Urban Age Forumu incelemesi bakımından dikkat çekicidir.⁶

“Kent” ise 2020 yılında yayın hayatına başlayan daha genç bir dergidir. Dünyadaki iyi şehircilik uygulamalarının odağa alındığı dergi bugün 16 sayıya ulaşmış, ayrıca URBAN adıyla İngilizce 5 baskı yapmıştır.⁷ Dergi, odaklanılan “iyi uygulamalar” doğrultusunda ortak bir platform olma, küresel ölçekte kentsel iyi uygulamaları yaygınlaştırma ve sürdürülebilir, yaşam kalitesi yüksek bir kentsel yaşama yönelik katkı sunma amacını vurgulamaktadır. Bu felsefeyi “çözüm üreten kentler” olarak çerçeveleyen dergi, dünyadaki iyi uygulamaların Türkiye’deki yerel yönetimlere ilham vermesine ve sorunların çözümüne dair içgörüler sağlamaya yönelmektedir.⁸ Bu kapsamda yapay zeka, yaşlılık, çocuk, kültür sanat, bakım, iklim değişikliği, mimari, göç, kent ve bellek gibi farklı temalardaki sayılarla Marmara Urban Forum (MARUF) gibi toplantı çıktıları ve eğitim deneyimlerini paylaşayan, kentlere dair sorunları tartışan *perspektif* başlıklı yazıları, belediye başkanları ile röportajları, iyi uygulama örneklerini, incelemeleri (kitap, film, rapor v.b.) sayfalarına taşımaktadır. MMB’nin *Şehir& Toplum* ile kente dair sorunları ve güncel konuları ele alınışını, *Kent* ile küresel deneyimlere açık yayıncılık perspektifini Türkiye’nin yerel yönetim gerçekliği ile bağlantı kurarak düşünce süzgecinden geçirmek daha eleştirel katkıları ve özgün çözümler üretmede bizlere açıklayıcı yollar sunabilir. **[H. Duygu Bankoğlu]**

Kaynak:
MMB Kültür Yayınları Resmi Web Sitesi

⁵ Şehir & Toplum, Aralık 2014, Sayı 1, s. 4, 5.

⁶ Derginin sayılarına <https://mbbkulturyayinlari.com/yayinlar?Parents=13> adresinden erişim mümkündür.

⁷ <https://mbbkulturyayinlari.com/yayinlar?Parents=31&OrderStyle=4>

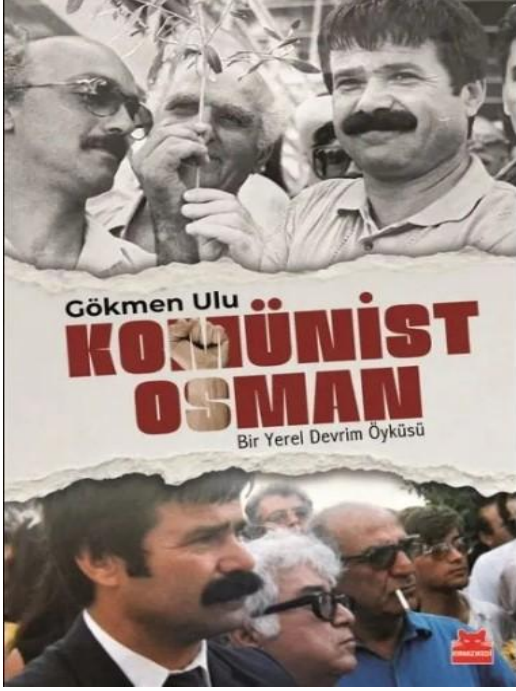
⁸ Kent, 2020, Sayı 1, s.3.

YAYED Bülten

Yerel Yönetim Araştırma, Yardım ve Eğitim Derneği Resmî Bülteni

KİTAP

NEOLİBERAL DÖNEMDE BİR TOPLUMCU BELEDİYESİ

Dikili/İzmir'in eski belediye başkanlarından Osman Özgüven'in yaşamı ve belediyeciliği, toplumcu uygulamalarına yakından tanıklık eden Gökme Ulu tarafından kaleme alındı. *Komünist Osman Bir Yerel Devrim Öyküsü*¹ başlıklı kitap Nisan 2026'da okurlarıyla buluştu. Toplumcu belediyecilik refah devleti döneminde dünyanın birçok ülkesinde farklı deneyimlerle yaşama geçirilmişti. Ancak, 1980'lerle birlikte, uygulamada ve söylemde her geçen gün unutturulmaya çalışılmış, yerel yönetimler de merkezi yönetimler gibi özelleştirme ve şirketleşmeden fazlasıyla nasibini almıştı. İşte böyle bir dönemde, hem de 12 Eylül askeri darbesinden hemen

sonra, Dikili Belediye Başkanı Osman Özgüven'in sıradışı belediyeciliği dikkat çekiciydi.

Özgüven ailesi Dikili'de yaşamaktayken, babanın ölümü mutlu yaşamlarını alt üst etmiştir. Yaşam mücadelesinde dört çocuğuyla bir başına kalan anne, çocukların eğitimi ve iş için İzmir'e taşınır. Sendikalı bir işçi olarak çocuklarını üniversitede okutmayı başarır. Birbiriyle çok yakın olan iki kardeşten Osman mimarlık ve mühendislik bölümünde, Sedat makine mühendisliği bölümünde okumuştur. Osman son sınıfta İzmir Belediye'sinde İmar Planlama Müdürlüğü'nün gecekonduyla ilgili bölümünde çalışmaya başlar. Böylece belediyeciliğe, çocukluğunun geçtiği gecekonduyla ilgili bölümde ilk adımını atmıştır.

Osman ve Sedat kardeşlerin ortak özellikleri siyasete ilgi duymalarıdır; ancak Osman Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) üyesiyken Sedat Türkiye Komünist Partisi (TKP) üyesidir. Osman CHP'li olsa da kardeşinin gizli toplantılarının evinde yapılmasına müsaade etmektedir. Her ikisi de İlerici Gençlik Derneği üyesidir. Osman Özgüven Tolstoy'un İnsan Niçin Yaşar kitabından çok etkilenmiştir. Öyküden çıkardığı ders tüm yaşamına yön vermiştir: "Kendi mutluluğundan başka hedefi olmayan insan kötüdür." Yaşamı boyunca bu doğrultuda siyaset yapmaya çalışacaktır.

Özgüven evlendikten sonra Dikili'ye dönmüş ve mimarlık yanında inşaat malzemeleri ticaretine başlamıştır. Bu vesileyle üye olduğu Esnaf Kefalet Kooperatifi'ne başkan seçilmiştir. 1977 yılında aday olduğu belediye başkanlığı seçimini ise kaybetmiştir; çünkü

¹ Gökmen Ulu, *Komünist Osman Bir Yerel Devrim Öyküsü*, Kırmızı Kedi Yayınları, Nisan 2026, İstanbul.

YAYED Bülten

Yerel Yönetim Araştırma, Yardım ve Eğitim Derneği Resmî Bülteni

Dikili geleneksel merkez sağıın kalesidir. Buna rağmen 1984 yılında Sosyal Demokrasi Partisi (SODEP) ve 1989'da Sosyal Demokrat Halkçı Parti (SHP) adayı olarak Dikili Belediye başkanı seçilmiştir. 1994 seçimlerinde aynı tabana dayalı SHP, CHP ve Demokratik Sol Parti (DSP)'nin ayrı ayrı aday göstermesiyle sol, başta Ankara ve İstanbul olmak üzere, Dikili'de de belediye kaybedilmiştir. Daha sonra CHP ve SHP'nin birleşmesiyle CHP İzmir İl Başkanı olan Özgüven kısa sürede Genel Başkan Deniz Baykal tarafından görevden alınır. Baykal'ın partide ihraçlar yapması yeniden bir ayrışma yaratır. 2004 yılı yerel seçimlerinde Özgüven, Murat Karayalçın başkanlığından kurulan Sosyal Demokrat Halk Partisi (SHP)'nin adayı olarak seçimlere girer ve üçüncü kez Dikili Belediye Başkanı olur. Deniz Baykal'ın genel başkanlıktan ayrılması ve SHP'nin yeniden CHP'ye katılmasıyla yeniden aday olan Özgüven 2009 seçimleriyle CHP'den ve dördüncü kez seçimi kazanır. Özgüven bu dördüncü dönemi tamamlayamaz. Toplumcu belediyeçilik uygulamaları ile yıllardır sürekli denetim ve davalarla yıpratılan Özgüven bir ihale nedeniyle mahkumiyetinin kesinleşmesi üzerine yurt dışına çıkmıştır. Aynı işlemde imzası olan kaymakam hakkında ise dava dahi açılmamıştır. Özgüven en son 2014 yılında çevresinin baskısıyla aday olmak istemiş, ama Kemal Kılıçdaroğlu hem önseçim yapmamış hem de söz vermesine karşın onu aday göstermemiştir.

Özgüven toplumcu belediyeçiliğin gereklerini yalnızca yoksullukla geçmiş çocukluğundan öğrenmemiştir. Kitapta anlatıldığına göre Türkiye ve dünyadan birçok belediye deneyimini incelemiştir. Paris Komünü başta olmak üzere, ABD'deki Milwaukee, Schnctadiy ve Reading belediyeleri, 1919-1934 döneminde altmış bin sosyal konut inşa edilen Kırmızı Viyana, 1936 İspanya Guadumur Komünündeki kolektif üretim-tüketim sistemi, Brezilyalı Mimar Profsör Jaime Ler-

ner'in 1971-1983 dönemi Curtuba Belediye Başkanlığı dönemindeki eğitim, üretim ve sürdürülebilir kalkınmaya dayalı modeli bunlardan bazılarıdır. Türkiye'den 1968-1980 döneminde Çanakkale Belediye Başkanı olan Reşat Tabak'ın şeffaf, katılımcı ve üretici belediyeçiliği, 1973-77 döneminde Ankara'da Vedat Dalokay'ın kentsel dönüşüm ve sosyal konut projesi, İzmit'te Erol Köse'nin barınma hakkına dönük projeleri, İstanbul'da Ahmet İsvan'ın halk ekmek fabrikası ve üretken belediyeçiliği, 1973-80 dönemi İzmir'inde İhsan Alyanak'ın temel tüketim maddelerini üretici birliklerinden aracısız temin etmek için kurduğu tanzim satış mağazaları, yoksul semtlere yol, su ve elektrik hizmeti götürmesi yanında sosyal, kültürel ve sportif saha düzenlemeleri, park hizmetleri, İzmir Gültepe'de Aydın Erten'in halk ekmek, elektrik direkleri dikimi, köylüler ve işçilerle birlikte çalışması, direnen tarış işçilerine kumanya dağıtması ve direnişe katılması, 1977'de Adapazarı'nda Ünal Ozan'ın halkçı belediyeçilik yanında kadın haklarını öne çıkaran çalışmaları ve kuşkusuz Fatsa'nın efsane Belediye Başkanı Fikri Sönmez'in çalışmaları örnek aldığı toplumcu belediyeçilik uygulamaları olmuştur. Başkanlık yaptığı dönemlerde incelediği bütün bu toplumcu uygulamaları hayata geçirmiştir.

Özgüven'in belediyeçiliği yalnız kamu yararına hareket etmekten ibaret değildi; halkla birlikte yönetimi de esas almıştı. Kurduğu mahalle meclisleri ve bu meclislerin temsilcilerinden oluşan danışma meclisi etkin bir şekilde çalıştırılmış ve bu mecliste onaylanmayan kararlar yürürlüğe konulmamıştır. Günümüzde yasa ile kurulan kent konseylerinin kararlarının hiç bir bağlayıcılığı olmadığı düşünülürse mahalle meclislerinin ne kadar samimi bir yönetime katılma örneği olduğu anlaşılabilir. Özgüven belediye bütçesi hakkında da halkı düzenli olarak bilgilendirmiştir.

YAYED Bülten

Yerel Yönetim Araştırma, Yardım ve Eğitim Derneği Resmî Bülteni

1984 yılında, 12 Eylül baskı ve karanlığının hüküm sürdüğü bir dönemde başlattığı Dikili Kültür ve Sanat Festivali Özgüven'in tüm Türkiye'ye sunduğu önemli bir katkı olmuştur. Dönemin akla gelebilecek ve toplumca sevilen tüm sanatçı, siyasetçi, gazeteci, şair, yazar, oyuncu ve aydınlarının bu festivallere katıldığını görürüz. Türk ve Yunan halklarının dostluğu da festivallerdeki davet ve programlarla güçlendirilmiştir.

Özgüven'in diğer önemli bir mücadele alanı da doğaya ve halka düşman madenciliktir. Bazılarına göre son dönem belediye başkanlığını tamamlayamayarak görevden alınması da iktidar yakın olan Koza Altın Madenciliği şirketinin bir marifetidir. Bergama ve çevresinde altın madenciliği ruhsatı alan Eurogold adlı şirket halkın direnişi karşısında işletme hakkını Normandy-Newmont adlı şirkete ve bu şirket de Koza Altın'a devretmiştir. Şirketin sahibi Akın İpek AKP'nin gözdesi ve Fethullah Gülen'in manevi oğlu olarak bilinmektedir. Bu nedenle çevrecilerin işi çok zorlaşmıştır. Koza Altın çıkardığı altınların çoğunu çalmakta ve Fethullah Gülen Terör Örgütü'ne finansman sağlamaktadır. 2005

yılı 5 Haziran Dünya Çevre Günü'nde madeni protesto eden halk, Osman Özgüven de aralarında olmak üzere Bergama Çamköy'e doğru yola çıkmış, ancak madenciler köylülerin yolunu kesmiştir. Akın İpek de en öndedir. Madenciler eylemcilerin otobüslerini taşlamış ve birçok kişi yaralanmıştır. Koza Altın ile ikinci çatışma 2006 yılındaki festivalde yaşanmıştır. 18 Ağustos 2006 tarihinde festival kapsamında düzenlenen "Siyanür Altın ve Çevre" konulu panele Koza Altın'ın yöneticilerinden Hayri Ögüt öncülüğünde bir grup madenci, ellerinde çivili sopalarla gelmiş ve olay çıkarmıştır. Yine çok sayıda yaralı vardır, ama yavuz hırsız misali halkı şikayet eden de sopalarla gelip olay çıkaranlardır.

Dönemin önemli bir eylemi de Aliğa'ya yapılacak termik santral için Belediye Başkanı Hakkı Ülkü'nün istemiyle başlatılmıştır. Bölgenin bütün belediye başkanları katılmış ve bir ucu Aliğa Gençelli'de ve diğer ucu Konak Meydanı'nda olan 70 kilometrik insan zinciri yapılmıştır. Kitapta bütün bu mücadeleler ve toplumcu belediyecilik uygulamaları yanında, Özgüven'in samimiyeti, alçakgönüllülüğü ve muzipliğine ilişkin gülümseten anılara da yer verilmiştir.

Gazeteci-yazar Gökmen Ulu kitabı yazmak için Osman Özgüven'in kendisi ve yakınları yanında siyaset, edebiyat ve sanat dünyasından birçok kişi ile söyleşi yapmıştır. Ulu bir de Osman Özgüven belgeseli hazırlamıştır. Umarım Özgüven'in toplumcu belediyeciliği, diğer siyasetçilerimize de örnek ve esin kaynağı olur **[Zübeyde Erdoğan**

Çelikkın].

YAYED Bülten

Yerel Yönetim Araştırma, Yardım ve Eğitim Derneği Resmî Bülteni

30 AĞUSTOS ZAFER BAYRAMIMIZ KUTLU OLSUN

Gazi Mustafa Kemal Atatürk komutasındaki Türk ordusunun, 30 Ağustos 1922'de Yunan ordularına karşı kazandığı zafer, Türk milletinin özgürlük ve bağımsızlık iradesinin en somut göstergesidir. Batı Cephesi Komutanlığı idaresinde

yürütülen harekâta Türk ordusu, 30 Ağustos günü Dumlupınar mevkiinde gerçekleşen ve bizzat Başkomutan Mustafa Kemal Paşa tarafından sevk ve idare edilen Başkomutan Meydan Muharebesi sonucunda Yunan 1. ve 2. Kolorduları imha edilmiş, Yunan Başkomutanı General Trikopis ile kurmay heyeti 2 Eylül'de Uşak yakınlarında esir alınmıştır. Askerî tarihte "imha muharebesi" literatürüne giren bu zafer, Mudanya Mütarekesi'ne giden yolu açmış ve 24 Temmuz 1923'te imzalanan Lozan Barış Antlaşması ile elde edilecek diplomatik zaferin sahadaki zeminini hazırlamıştır.

30 Ağustos Muharebesi'ni, "Türk tarihinin en önemli dönüm noktası"¹⁰ olarak gören Mustafa Kemal Atatürk, Nutuk adlı eserinde Muharebe'nin önemini şu sözlerle ifade etmektedir:¹¹

Her evresiyle düşünülmüş, hazırlanmış, yönetilmiş ve zaferle sonuçlandırılmış olan bu harekât, Türk ordusunun, Türk subay ve komuta heyetinin yüksek güç ve kahramanlığını tarihte bir daha belirleyen çok büyük bir eserdir. Bu eser, Türk ulusunun özgürlük ve bağımsızlık düşüncesinin ölümsüz anıtıdır. Bu eseri yaratan bir ulusun çocuğu, bir ordunun başkomutanı olduğum için sonsuza kadar mutlu ve bahtiyarım.

Bugün, 30 Ağustos Zafer Bayramı'nın 104. yıl dönümünde, başta Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşları olmak üzere, vatani için canlarını feda eden aziz şehitlerimizi ve gazilerimizi rahmet, minnet ve şükranla anıyorum. **[Ata Berk Kısaoğlu]**

¹⁰ Bu ifade, Mustafa Kemal Atatürk tarafından, Başkomandan Meydan Muharebesi'nin ikinci yıldönümü dolayısıyla, 30 Ağustos 1924'te Dumlupınar'da yaptığı konuşmada kullanılmıştır. Bkz: Mustafa Kemal Atatürk, *Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri*, Cilt II (1922–1924), haz. Yüksel Özgen, Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, 2024, s. 330.

¹¹ Mustafa Kemal Atatürk, *Nutuk*, haz. Erol Şadi Erdinç ve Sabahattin Özel, Ankara: İş Bankası Kültür Yayınları, 2011, s. 456.

YAYED Bülten

Yerel Yönetim Araştırma, Yardım ve Eğitim Derneği Resmî Bülteni

YAYED'TEN

MEMLEKET SİYASET VE YÖNETİM (MSY) 46. SAYISI YAYIMLANDI

18

Memleket Siyaset ve Yönetim (MSY) Haziran 2026 46. sayısı, 15 Haziran 2026 tarihinde [Der-giPark](#) ve [YAYED](#) internet sitelerinde yayımlandı. Sekiz adet araştırma makalesinin yer aldığı sayımızda; yönetim tarihi ve devlet düşüncesi üzerine tarihsel ve kuramsal çözümlemelerin yanında güncel siyasal ve yönetsel tartışmalar okuyucuyla buluşmaktadır.

YAYED Bülten

Yerel Yönetim Araştırma, Yardım ve Eğitim Derneği Resmî Bülteni

7 HAZİRAN 2026 TARİHİNDE 6 BELDEDE ARA SEÇİM YAPILDI

19

7 Haziran 2026 tarihinde gerçekleştirilen mahalli idareler ara seçimlerinde, belde statüsü kazanan 6 yerleşim yerinde belediye başkanı ve belediye meclisi üyeleri, ülke genelindeki 362 mahallede ise muhtar ve ihtiyar heyeti üyeleri belirlendi. Tokat ili Reşadiye ilçesi Yolüstü Belde Belediyesi, Tokat ili Almus ilçesi Bağtaşı Belde Belediyesi, Gümüşhane ili Merkez ilçesi Tekke Belde Belediyesi ve Nevşehir ili Ürgüp ilçesi Mustafapaşa Belde Belediyesinde Adalet ve Kalkınma Partisi adayları kazandı. Tokat ili Reşadiye ilçesi Çevrecik Belde Belediyesinde Cumhuriyet Halk Partisi adayı, Tokat'ın Yeşilyurt ilçesine bağlı Kuşçu beldesinde ise Milliyetçi Hareket Partisi adayı seçimi kazandı.

YAYED Bülten çevrimiçi olarak, iki ayda bir ve ikinci ayın son günü Yayed.org.tr adresinin 'bülten' bölümünde yayımlanır. Bülten dönemleri Ocak-Şubat olarak başlar, Kasım-Aralık olarak biter. Bülten'deki imza ve rumuzlu yazılar yazarının sorumluluğundadır. Bülten'de yayımlanmak üzere yazı göndermek isteyenler yazılarını yayeder@gmail.com adresine (timesnewroman, 12 punto, sol blok paragraf, birbuçuk satır aralı, ekli görsel malzeme) her yayın döneminin ilk haftası içinde gönderebilirler.